

Az intelligencia

A SZEMÉLYISÉG FONTOS ÖSSZETEVŐJE

Mi az intelligencia?

- Az intelligencia általános értelemben az absztrakt gondolkodás, a következtetés, a problémamegoldás és a változó környezethez való alkalmazkodás képességét jelenti.
- Az intelligenciának számos megnyilvánulása van: az életben való jó alkalmazkodástól elkezdve az „alkotó” intelligenciáig, amelynek eredményeképp a világ változását elősegítő vívmányok jelentek meg....

Ki az intelligens ember?

- Tesztelés nélkül is képesek vagyunk általában megállapítani embertársainkról, hogy intelligensek, vagy sem.
- Ámde megtörténhet, hogy intelligenciateszteken vagy iskolai feladatokban nagyon jól teljesítő személyek képtelenek életüket megszervezni és kudarcot kudarokra halmoznak...
- Vagy olyan személyekről is hallhattatok, akik első látásra nem tűntek nagyon okosnak, aztán meg egy különös helyzetben remek döntéseket hoztak vagy megoldottak nagyon bonyolult problémákat...

Az intelligens ember

- Képes tanulni, a megtanultakat összekötni, átszervezni, új összefüggéseket keresni;
- Képes alkalmazkodni új, problémátikus helyzetekben is;
- Képes jó döntéseket hozni, figyelembevéve adott szempontokat;
- Gyakorlatias;
- Képes mentális terveket készíteni, előrelátni tettei következményeit;
- Képes hatékonyan kommunikálni;
- Stb.

Az intelligencia tanulmányozásának kezdete

- Az 1880-as években Sir Francis Galton kísérelte meg először mérni az intelligencia egyéni különbségeit.
- Később James McKeen Cattell alkotta meg a világ első „mentális tesztjét”. A gond az volt, hogy a teszt eredményei egyáltalán nem korreláltak az iskolai teljesítménnyel, amint az elvárható lett volna...

Az intelligencia tanulmányozásának kezdete

- Az első érvényes és megbízható intelligenciatesztet Alfred Binet alkotta, aki abból indult ki, hogy mit kellene tudnia például egy n éves személynek. Olyan kérdéssorokat alkotott, amely iskolai vagy szakmai képességeket vizsgáltak.
- Bővebben az intelligenciakutatások történetéről itt találhatsz anyagot: <https://mensa.hu/intelligencia/az-intelligencia-merese/>
- Binet fogalmazta meg az intelligenciahányados (IQ) képletét is:
- $$IQ = \frac{\text{Mentális kor}}{\text{Életkor}} \times 100$$
- Ezek szerint egy átlagos IQ-al rendelkező 5 éves gyerek helyesen válaszol az összes olyan kérdésre, amelyre egy 5 éves gyereknek válaszolnia kell. Tehát mentális kora és életkora megegyezik, intelligenciahányadosa meg épp 100. A bolygónk lakóinak legnagyobb hányadosa 90 és 110 közötti IQ-val rendelkezik.

Intelligencia-elméletek

- **C. Spearman:** kétfaktoros elmélet
  - **G** faktor (general) – általános intelligencia
  - **S** faktor (specifikus) – verbális, matematikai, térbeli faktor
- **L. Thurstone:** többtényezős elmélet
  - A **G** faktort több faktorra helyettesíti: verbális megértés, verbális fluencia, számolási faktor, téri viszonyok faktora, észlelési és következtetés-faktor
- **H. Gardner:** többszörös intelligencia elmélet
  - Az intelligencia 7 formája: nyelvi, zenei, logikai-matematikai, téri, mozgásos, intraperszonális, interperszonális

Mi határozza meg az intelligenciát?

- **Ikerkutatások:** kimutatták, hogy a külön nevelt egypetájú ikrek teszteredményei jobban korreláltak, mint a együtt nevelt kétpetájú ikreké. Ez arra enged következtetni, hogy az **örökletességé** a fő szerep!
- **„Okos és buta egerek”**- kísérlet: Az egereknek végig kellett menniük a labirintuson, hogy a kijáratnál megtalálják az ételt. A nagyon jól illetve a nagyon rosszulteljesítő egereket párosították. Az „okos” egerek minden ivadéka jobban teljesített a „buta” egerek ivadékainál. Ha a környezeti hatásokat módosították (izolálás, ingerszegény környezet, stb), az ingerszegény környezetben felnevelt állatok mindenike rosszabb eredményeket ért el, mint az ingerdús környezetben tenyésztettek, még akkor is, ha ugyanazon szülők ivadékai. Ez azt mutatná be, hogy a **környezet** a fontosabb!
- **Árvaházi kutatások:** az árvaházban nevelt kisebb gyerekek jó IQ-ja az évek során sokat romlott. Ez arra enged következtetni, hogy az első 4-5 életévben a szociális környezet serkentheti az intelligencia fejlődését, később azonban már nem alkalmas erre.
- Bővebb anyagot itt találtok: <https://mensa.hu/intelligencia/az-intelligencia-oroklese/>

Fejleszthető-e az intelligencia?

- Az IQ általában állandó és csak nagyon lassan változik. Felnőtteknél 15 és 30 év között alig változik, majd az életkorral lassan csökken.
- Gyermeknél az IQ állandósága a megfelelő környezettől függ.

Feladat

- Írjatok egy rövid fogalmazást arról, hogy miként befolyásolhatja a személyiség fejlődését a temperamentum és az intelligencia (valamint a képességek) kölcsönhatása! Adjatok konkrét példákat is! (5pont)

VAGY

- Képzeljétek el a következő helyzetet: Osztályotokba egy súlyos értelmi fogyatékos tanuló kerül, miután a szülei „minden követ megmozgattak”, hogy veletek tanulhasson. Érveljétek az értelmi fogyatékosok integrálása mellett vagy ellen, felhasználva a leckéből tanultakat! (5 pont)